

PÄIN MÄNTYÄ

Marja-Leena Tiainen

PÄIN MÄNTYÄ

Marja-Leena Tiainen

Marja-Leena Tiainen

Päin mäntyä

SAGA Egmont

Päin mäntyä

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2010, 2022 Marja-Leena Tiainen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728244630

1st ebook edition

Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Kiitos

*Mikkelin metsäkoulun lukuvuoden 2004-2005 oppilaat ja
opettajat*

Tellervo Karvonen ja Kaisa Reunanen

Valtion kirjallisuustoimikunta

K-ontio, pysähdys kaksi minuuttia, kuljettaja ilmoitti. Nousin penkistä ja menin ulos. Bussin kyydistä jäi pois myös vanha nainen ja kolme alle kaksikymppistä kundia. Kuljettaja tuli perästä, avasi sivuluukun ja ojensi minulle ison kassin sekä lumilaudan.

- Kiitos.

Bussi jatkoi matkaansa. Mummo lähti keskustaan, nuoret kaverit jäivät seisoskelemaan linja-autoaseman edustalle. Pojista kaksi oli pistänyt tupakaksi. Kolmas, pienikokoinen tyyppi, oli mennyt istumaan penkille. Kolmikko silmäili minua uteliaana. Olin laskenut kassin asvaltille, lauta oli pystyssä betonista kukkalaatikkoa vasten. Kukat näyttivät nuukahtaneilta, ja sekaan oli heitelty tupakantumppeja sekä ruttaantunut oluttölkki. Mäyräkoiran kuori pyöri tuulen mukana asvaltilla, keskustasta päin kuului jarrujen kirskuntaa ja koiran haukku.

Taivas oli kirkkaansininen ja pilvetön. Aamulla Espoossa oli satanut rankasti, mutta Joensuuhun tullessa sää oli muuttunut aurinkoiseksi. Mietin, pitäisikö minun soittaa isälle ja kertoa, että olin jo Kontiossa. Päätin lähettää tekstarin kun pääsisin metsäkoululle. Jonkun naisen piti tulla hakemaan. Bussista jäänyt kolmikko odotti varmaan samaa kyytiä.

Me neljä näytimme olevan ainoat ihmiset sadan metrin säteellä. Aseman odotushalli oli tyhjä, ja viereisen kukkakaupan ovessa luki, että paikka oli kiinni viikonloppuisin. Kampaamo Tuulitukka palveli niin ikään asiakkaitaan vain maanantaista perjantaihin. Kampaamon vieressä olevan Kontion Asusteen ikkunassa luki "Loppuunmyynti".

- Missä se Virpi oikein kuppaa?

Sanat lausui vantteratekoinen maastohousuihin ja lippalakkiin pukeutunut kaveri, jonka T-paidassa luki "Juntti, ja ylpeä siitä". Poika sylkäisi asvaltille ja lisäsi:

- Pitäisikö soittaa Mikkoselle, se voisi heittää?
- Ootellaan vain Virpiä.

Pitkä klanipää oli noussut kyytiin Ahvenisen pysäkiltä ja istunut aluksi pienikokoisen tyypin vieressä, mutta Juntin tultua vaihtanut istumapaikkaa. Kaverukset tumppasivat tupakkansa. He silmäilivät minua arvioivasti, ja samassa Juntti kysyi:

- Ootko sie menossa Kallaan?
- Kuinka niin?
- Kun sulla on tuo lauta.
- En mä mihinkään Kallaan ole menossa.
- Niin, lumien tuloonhan on ainakin kaksi kuukautta,

Klanipää virnisteli.

- Voi siihen mennä kolmekin kuukautta, Juntti jatkoi. - Viime vuonna lumi satoi vasta joulukuussa.

Kaverien kuittailut ottivat päähän, mutta yritin olla näyttämättä noloistumistani. Jos laudassa olisi ollut pyörät, olisin ponkaissut itseni liikkeelle ja häipynyt näkymättömiin. Lumilauta näytti typerältä asvaltilla, joka hehkui elokuun auringon lämmössä. Espoossa oli ollut aamulla lämpöä parikymmentä astetta ja Kontiossakin tarkeni hyvin T-paidassa, vaikka oli jo ilta.

- Lumilauta? isä oli ihmetellyt, kun olin yrittänyt turhaan survoa lautta kassiin.

- Mitä ihmettä sä teet sillä? Bettina oli säestänyt.
- Eipähän tarvitse käydä erikseen hakemassa.

Vastaukseni oli saanut Bettinan nostamaan kulmiaan ja isän poskipäät punoittamaan.

- Mitä tuo tarkoitti? Kai sinä nyt sentään ennen talvea tulet käymään kotona?

En ollut jatkanut keskustelua. Tällä hetkellä minulla ei ollut mitään syytä palata Haukilahteen. En lähtenyt kotoa ovet paukkuen, mutta kuitenkin sillä mielellä, että takaisin menisin vasta sitten, kun pahin pöly olisi laskeutunut.

- Nyt se tulee!

Linja-autoasemaa lähestyi harmaa pikkubussi, jonka kyljessä luki "Kontion metsäkoulu". Ajajan paikalta hypähti tukevarakenteinen viisikymppinen nainen.

- Hei, pojat! nainen tervehti kaveruksia ja suuntasi sitten huomionsa minuun. - Sie olet varmaankin Miro?

- Joo.

- Mie olen Virpi Kuronen, Kontion metsäkoulun asuntolanhoitaja ja vapaa-aikaohjaaja.

Paiskasimme Virpin kanssa kättä, minkä jälkeen Virpi esitteli toiset pojat. Juntin nimi oli Marko, pitkä poika oli Pekka ja hiljainen kaveri Topi.

Kassit lastattiin kyytiin. Virpi vilkaisi lautaani, mutta ei sanonut mitään. Annoin siitä hänelle plussan. Pojat olivat menneet taakse, minä kapusin Virpin viereen.

Käynnistettyään auton Virpi selitti takapenkkiläisille:

- Miro Hillavaara on Espoosta. Se aloittaa huomenna opiskelun meidän koulussa.

Takapenkillä oli hiljaista. Tulevien opiskelukavereitteni kasvoilta oli luettavissa hämmästyä. Samassa Marko räjähti nauramaan:

- Vai on lumilautamies tulossa pöllikouluun!

Pekka ja Topi näyttivät myös huvittuneilta. Tajusin poikien fiilikset. Heidän silmissään näytin enemmän turistilta kuin tyypiltä, joka asettuisi Kontion kaltaiseen tuppukylään. Virpi selitti minulle:

- Marko, Pekka ja Topi aloittivat opiskelun meidän koulussa tänä syksynä. He asuvat viikot asuntolassa niin kuin siekin.

- Pahkassa, Marko pisti väliin, ja Virpi jatkoi:

- Pahka on ykkösluokkalaisten talo. Kakkosluokka asuu Kelossa ja kolmoset Kannossa.

Auto lähti liikkeelle. Pekka ja Marko alkoivat jutella päivällä ajetusta formulakisasta. Suomalaiskuskit eivät

olleet pärjänneet tällä kertaa. Isäni oli myös kiinnostunut formuloista, ja oli varmaan katsonut iltapäivällä ajetun osakilpailun. Minua autourheilu ei kiinnostanut pätäkääkään.

- Ferrarilla ei ole tänä vuonna mitään mahiksia mestaruuteen... Marko keskeytti puheensa ja vilkaisi ulos. - Mihin vittuun sie Virpi ajat?

- Näytetään Mirolle vähän paikkoja.

- Mitä paikkoja? Pekka kysyi.

- Nähtävyyksiä.

- Ei täällä ole mitään näkemistä, Pekka väitti.

- Kontio on paska paikka, Marko puolestaan valisti.

- Tuossa on kunnantalo, Virpi osoitti kädellään oikealla näkyvää valkoista kivitaloa, jonka seinässä oli Kontion kunnan vaakuna: iso takakäpälillään seisova karhu. - Tuossa on meidän ihkauusi kirjasto. Metsäkoulullakin on pieni kirjasto, mutta...

- Ootko Espoon mies käynyt aiemmin Kontiossa? Marko keskeytti.

Mietin hetken ja vastasin sitten ympäripyöreästi:

- Olen mä käynyt täällä joskus snoukkaamassa.

- Sinä olet innostunut lumilautailusta? Virpi vilkaisi minua. - Täällä siihen onkin hyvät mahdollisuudet. Kallan rinteille on koululta vain kymmenisen kilometriä. Meillä on sinne kuljetuksia talvisin. Tuossa on koulukeskus. Samassa talossa on peruskoulu ja lukio.

Seuraavaksi pyörähdettiin ammattiopiston pihassa. Metsäkoulu oli osa oppilaitosta, jonka päätoimipaikka oli kunnan keskustassa. Kontion ammattiopistossa koulutettiin metsäalan ammattilaisten lisäksi ravintolatyöntekijöitä ja metallialan osaajia. Markolle koulu - ja etenkin tyttöjen asuntola - oli tuttu paikka.

- Jos Miro kaipaavat naisseuraa, niin amiksen muijista löytyy halukkaita.

Tyydyin vain hymähtelemään, ja Pekka kysyi:

- Vai onko sulla tyttökaveri Espoossa?

- Ei ole.

Pikkubussi kaartoi kirkon ja hautausmaan ohi. Virpi selitti:

- Tämä on luterilaisten kirkko, mutta Kontiossa on ortodoksikirkkokin. Se sijaitsee tuolla vähän syrjempänä Väinölässä. Siellä on myös hautausmaa.

Ortodoksikirkko ja hautausmaa olivat minulle tuttuja paikkoja. Viimeksi olin käynyt Väinölän kirkossa Annikki-mummon hautajaisissa keväällä nelisen vuotta sitten. Kirkko oli ollut täynnä enimmäkseen tuntemattomia ihmisiä. Isän siskolta Kaisulta olin kuullut, että mummo oli ollut pidetty ihminen paikkakunnalla. Mummon arkku laskettiin Pentti-ukin viereen. Hän oli kuollut jo vuosia aiemmin. Tuskin muistin ukkia, joka oli tullut evakkona Karjalasta. Ukille ja mummolle oli syntynyt kaksi lasta. Tätini Kaisu oli pitänyt Missi-sukunimensä, mutta isä oli vaihtanut sen Hillavaaraksi muutettuaan opiskelemaan Helsinkiin.

- Miksi sä et halunnut olla Missi? kysyin isältä paluumatkalla mummon hautajaisista.

- No... Isä naurahti vähän vaivautuneesti. - Nimi herätti aina huvittuneisuutta ihmisissä ja katsoin parhaaksi vaihtaa sen.

Minä olin nimenvaihdosta hyvilläni. Miro Missinä ei olisi varmaankaan mukava olla. Kaverit olisivat varmaan keksineet pilkata minua Tissi-Missiksi tai Pissiksi. Nyt minua kutsuttiin joskus Hillikseksi, eikä se ollut paha. Netissä minä esiinnyin HilliZ-nimimerkillä. Isä oli kärsinyt sukunimestään, mutta tätini Kaisu kantoi Missi-sukunimeään yhtään häpeilemättä. Jäin miettimään kummitätiäni, jota en ollut tavannut vuosiin. Yhteys katkesi mystisesti mummon hautajaisten jälkeen. Kaisu asui

tietävästi Turussa. Mitähän Kaisu tuumaisi, jos tietäisi minun olevan Kontiossa?

Auto kääntyi tielle, joka johti joen rantaan. Joen vastakkaisella rannalla oli iso tiilirakennus.

- Kontion saha, Virpi esitteli. - Kunnan suurin työllistäjä.
- Ei ole kauan, Pekka lisäsi. - Siellähän on yt-neuvottelut käynnissä. Kohta potkitaan väkeä pihalle.

- Niin, eihän Kontiossa ole paljon yrityksiä, Virpi selitti. - Kallan hiihtokeskus työllistää etenkin talvisin, ja sitten on hirsitalotehdas, sekin kuuluu olevan talousvaikeuksissa.

- Kontio on kuoleva kylä, Pekka julisti.

- Eipäs nyt liioitella, hyvä täällä on asua, minäkin olen viihtynyt jo kolmekymmentä vuotta.

Virpi käänsi takaisin keskustaan. Pojat esittelivät minulle nuorison kannalta tärkeimmän paikan: torin. Aukion vieressä oli pari kauppaa ja Osuuspankki, uudennäköisessä liiketalossa sijaitsi Kelan lisäksi Pub Pihkaniska, R-kioski ja Kemalin Grilli.

- Kemalilta saa parhaat pitsat ja hampurilaiset, Pekka valisti.

Virpi ajoi torin ympäri ja jatkoi liikenneympyrästä vasemmalle. Tien laitaan jäi terveystakeskus ja vanhusten palvelutalo. Kävelytiellä kulki koiran ulkoiluttajia ja pari mummoa rollaattorin kanssa. ABC-huoltoasema jäi risteykseen. Virpi kiihdytti vauhtia valtatiellä, joka kulki peltoaukeaman läpi. Muutaman minuutin kuluttua auto kääntyi kapealle tielle, joka mutkitteli metsän keskellä. Ilma oli hämärtynyt ja ajovalot valaisivat kuoppaista ja mutkaista tietä.

Lopulta tulimme koulun alueelle. Punatiilisen rakennuksen seinässä luki Huolto, toisessa Konehalli.

- Tuo on päärakennus, Virpi näytti oikealle jäävää kaksikerroksista taloa. - Siellä on opetustilat ja ruokala.

Virpi pysäytti Asuntola-viitan kohdalla ja sammutti moottorin.

- Perillä ollaan.

Pekka, Marko ja Topi ottivat kassinsa ja häipyivät taholleen. Virpi lähti opastamaan minua.

- Asuntola on itse asiassa yhtä ja samaa taloa, mutta eri siivet on nimetty selvyiden vuoksi. Minun työtilani on Pahkan päädyssä. Kannossa on kuntosali ja vapaa-aikatila, jossa voi vaikka katsoa telkkaria tai pelata biljardia.

Katselin asuntolaa, joka oli rakennettu rinteeseen. Talon takana oli jyrkkä nurmea kasvava rinne. Mieleen tuli heti, että mäki sopisi hyvin snoukkaamiseen. Rinteeseen voisi rakentaa oman hyndän, kun lunta olisi tarpeeksi.

- Sie asut Pahkassa, se on tuo lähinnä metsää oleva siipi. Mie näytän huoneesi.

Asuntola näytti autiolta lukuun ottamatta paria ikkunaa, joista loisti valo. Virpi selitti, että suurin osa pojista tulisi paikalle huomisaamuna, sillä koulu alkaisi kymmeneltä.

- Viikonloppuisin täällä ei ole paljon ketään, Virpi kertoi.

- Pojat haluavat luonnollisesti kotiinsa.

Joutuisinko minä asumaan täällä yksin viikonloput? säpsähdin mielessäni. Miten aikani kuluisi, kun en vielä pääsisi Kallaan laskettelemaan, eikä kavereitakaan ollut?

Olisi pitänyt ottaa myös skeittilauta mukaan. Tai kukaties olisi ollut viisainta pysyä Espoossa...

Virpi avasi oven. Napsautettuaan valot käytävään hän lähti johdattamaan minua toiseen kerrokseen.

- Montako täällä asuu mun lisäksi?

- Ensimmäisen vuoden opiskelijoita on parisenkymmentä. Metsäala ei ole erityisen suosittu. Monena vuonna aloituspaikkoja on jäänyt yli, mutta tänä vuonna aloittajia oli enemmän kuin vuosiin.

Käytävä kolisi tyhjyyttään. Virpi sytytteli lisää valoja.

- Täällä on keittiö. Koulun puolesta on aamupala, lounas ja päivällinen, mutta jos haluat keittää illalla kahvia tai tehdä ruokaa, täällä se on mahdollista.

Minä pidin kokkaamisesta. Peruskoulun päättötodistuksessa kotitaloudessa komeili yhdeksän. Pastaruuat olivat suosikkejani. Tällä hetkellä ei kuitenkaan tuntunut siltä, että alkaisin laitella sapuskoita yhteiskeittiössä, jossa haisi pohjaan palaneelta ja jonka liesi näytti siltä kuin sille olisi kaatunut kattilallinen hernesoppaa.

Keittön varusteisiin kuului kahvinkeitin ja mikroaaltouuni. Parin pöydän ja tuolien lisäksi huoneessa oli vanhannäköinen televisio.

- Joillakin on huoneessa oma kahvinkeitin, jotkut tuovat myös telkkarin. Tietokonetta voi käyttää koulun tietokonehuokassa.

- Mulla on oma läppäri, ja mulle sanottiin, että wlanyhteys pelaa täällä.

- Kyllä se pelaa, Virpi vakuutti ja jatkoi matkaa. - Tässä kerroksessa on kuusi huonetta. Jokaisessa on kaksi asukasta.

- Kenen kanssa mä punkkaan?

- Sinun kämppäkaverisi on Antti-Jussi Vihavainen. Tapaat hänet huomenna. Antti-Jussi on mukava poika, asuu tuossa vähän matkan päässä Kallan kylällä. Tulette varmasti juttuun.

Virpi avasi uuden oven, jonka takana olivat vessa ja suihkutilat. Suihkujen välissä oli pari pesuallasta. Yhdestä hanasta tippui vettä.

- Ja tässä on sitten sinun huoneesi.

Valo syttyi ja valaisi karun huoneen, jossa oli pari sänkyä, kirjoituspöytä ja tuoli. Seinällä oli metsäkonetta esittävä juliste.

- Antti-Jussi sai sen messuilta, Virpi selitti. - Me oltiin viime viikolla Kajaanissa konealan messuilla ja pojat keräsivät sieltä kaikenlaista rekvisiittaa.

Laskin kassin lattialle ja asetin lumilaudan nurkkaan. Virpi jatkoi:

- Järjestyssäännöistä vielä sen verran, että hiljaisuus on viimeistään yhdeltätoista. Alkoholijuomia ei tänne saa tuoda eikä nauttia huoneissa. Eikä vieraitakaan saa tuoda kuin erityisluvalla. Jokainen oppilas toimii vuorollaan yhteisten tilojen siivoojana ja pitää huolen oman huoneensa siisteydestä. Lakanoiden vaihto on joka keskiviikko, liinavaatevarasto sijaitsee minun työhuoneeni vieressä. Toin sinulle valmiiksi liinavaatteet, ne ovat tuossa sängylläsi.

Virpi tiedusteli vielä, oliko minulla jotain kysyttävää.

- Eipä taida.

Virpi ojensi avaimet, toivotti hyvää yötä ja lähti.

Istuin sängylle. Virpin askeleet kopisivat käytävässä, hetken päästä ovi kolahti. Hiljaisuus saartoi minut. Pihaltakaan ei kuulunut ääniä. Ikkunasta näkyi metsää.

Metsä. Siellä tulisin tallustelemaan tulevat viikot. Espoon asfaltit, betoniporsaat, kaiteet ja skeittirampit vaihtuisivat Kontion kuusiin ja kantoihin. Minua puistatti, ja mieltä vihlaisi koti-ikävä. Isä ei ollut antanut porttikieltoa kotiin, joten voisin palata sinne vaikka huomenna. Mutta silloin myöntäisin olevani luovuttaja.

Minun on jaksettava olla täällä ainakin syyslomaan saakka, päätin mielessäni.

Vatsassani kaiveli nälkä. Matkaevääksi ostetut sipsit oli syöty, mutta yksi banaani oli jäljellä. Kuorin ja söin sen. Olin hakemassa vettä keittiöstä, kun kännykkäni alkoi soida.

Nikke.

Lyhyen miettimisen jälkeen vastasin:

- Moi.

- Oothan sä hengissä. Mikset sä ole vastannut mun soittoihin?

- On ollut vähän muuta.

- Mitä muuta? Missä sä olet?

Taustalta kuului puhetta ja rumpujen pauketta. Nikke soitti Aivokuumeen harjoituskämpiltä, ja paikalla oli muutakin jengiä.

- Kontiossa.

- Häh?

Nikke siirtyi puhumaan ulos.

- Missä helvetin Kontiossa?

- Tää on kylä Pohjois-Karjalassa.

- Mitä sä siellä teet?

- Aloitan huomenna opiskelun Kontion metsäkoulussa.

- Mitä vit... Et voi olla tosissasi.

Lopulta sain Niken uskomaan, etten ollut enää Espoossa. Minua ei näkyisi Kuumeen kämpässä, Haukilahden kallioilla eikä Espoon kaduilla skeittaamassa.

- Metsäkoulu, Nikke tankkasi. - Onko se joku amispaikka?

- Ammattiopisto. Täältä valmistuu muun muassa metsäkoneenkuljettajia.

Nikke alkoi nauraa.

- Voi juma, jätkä on seonnut täysin!

Kun hekotukselle ei tullut loppua, lopetin puhelun. Hetken päästä puhelin soi uudestaan, mutta en vastannut. Nikke saisi naureskella vapaasti Henrin ja Kasimirin kanssa. Se saisi kitata kaljaa ja vetää tötsyt ja kihertää oikein sydämensä pohjasta. Hillis lähti Kontioon metsäkouluun! Siitä tulee metsuri!

Suuttumus sai minut potkaisemaan peltistä roskakoria, joka kaatui ja levitti sisältönsä lattialle: pari sipsipussia sekä suklaapatukka- ja lihapiirakkakääröjä. Jätin roskat lattialle ja painuin suihkuun. Kuulin veden lorinan läpi

puhelimien soivan, mutta en välittänyt siitä. Huoneeseen päästyäni huomasin, että soitto oli tullut isältä.

Haukilahteen singahti tekstiviesti: *Perillä. Kaikki ok.*

Oikaisin sängylle. Patja oli kova ja sänky natisi. Ulkoa kuului tuulen huminaa, mutta muuten oli hiljaista. Mihin Marko ja Pekka olivat menneet? Eivätkös hekin asuneet Pahkassa?

”Kontio on kuollut paikka”, mieleeni nousivat Pekan sanat. ”Jätkä on seonnut”, Nikke oli puolestaan nauranut. ”Tuskin sinä siellä kauan viihdyt, mutta mene nyt sitten”, faijankin sanoissa oli ollut vähättelyä.

Kaikki pitävät minua idioottina, minä ajattelin. Pitäkööt. Ja syyttäköön faija itseään.

Lähtö Kontioon oli päähänpisto. Uhmamieliseksi
Lkostoksikin sitä saattoi kutsua. Kontion metsäkoulu oli
isälleni näpäytys, josta se ei selviäisi hetkessä.
Plastiikkakirurgi Hannu Hillavaara tuskin kertoisi golf-
kavereilleen ylpeänä: "Poikani aloitti metsäkoulun. Hänestä
tulee metsäkoneenkuljettaja!"

Faijan mielestä ainoa oikea opiskelupaikkani olisi ollut
lukio. Yhteishakupapereita täytettäessä laitoinkin kiltisti
ykkös- ja kakkosvaihtoehtoiksi espoolaisen lukion.
Kolmanteen kohtaan olisin halunnut pistää ammattiopiston
ravintolalinjan, mutta isä torpedoi suunnitelmani.

- Ruuanlaitto on kiva harrastus, ja lukion käytyäsi voit
pyrkä kakkokouluun, jos haluat.

Olin ruksannut kolmanteen ja neljanteenkin kohtaan
jonkun vantaalaisen lukion.

Yhteishaun tulokset tulivat juhannusviikolla, reilut kolme
viikkoa peruskoulun päättymisen jälkeen. Tiedotin isälle:

- Mä en päässyt mihinkään.

Isä luuli minun pilailevan ja varmuuden vuoksi hän soitti
parin lukion kansliaan. Kuultuaan ikävät faktat kanslisteilta
isä alkoi sättiä minua. Puolustuksekseni toistin samaa
mantraa kuin keväällä yhteishakuvalintoja tehdessä:

- Mähän sanoin, ettei mulla ole mitään mahiksia lukioon,
mutta sä et uskonut!

Isä aloitti uuden syyttelyn. Miksi minä olin löysännyt
opiskelua yhdeksännen luokan keväällä, kun samaan aikaan
muut oppilaat yrittivät saada mahdollisimman hyviä
numeroita kokeista?

- Pänttääminen ei ole mua varten.

Selitys ei tyydyttänyt faijaa. Vaikka ei olisikaan mikään
syntymävälkky, sisulla ja kovalla työllä pystyi kelpo
suorituksiin. Isä itse oli siitä oiva esimerkki. Pienviljelijän
poika Pohjois-Karjalan syrjäkyliltä oli suorittanut
menestyksekkäästi lukion, päässyt lääkikseen ja väitellyt

lopulta lääketieteen ja kirurgian tohtoriksi. Faijan erikoisala oli plastiikkakirurgia. Ihmisten turhamaisuus ja ulkonäköpaineet olivat tehneet hänestä äveriään miehen.

Tyrmäsin isän selitykset inttamällä, etten ollut lukumiehiä.

- Mun olisi pitänyt pyrkiä amikseen. Sinne mä olisin varmaan päässyt.

Juhannus oli vietetty perinteiseen tapaan Inkoon mökillä. Minun ja faijan lisäksi paikalla olivat äitipuoleni Bettina ja pikkusiskoni Amanda ja Sofia. Ajoin nurmikon isän pyynnöstä, mutta muuten olin enimmäkseen sisällä tietokoneen ääressä. Chattailin kavereitteni ja Ranskassa kielikurssilla olevan tyttöystäväni Emilian kanssa. Emilia oli päässyt huippukeskiarvollaan Tapiolan lukioon, mutta oli pahoillaan minun puolestani. "Tosi tylsää, jos sä jäät kokonaan ilman opiskelupaikkaa. Mitä sä oikein aiot tehdä syksyllä?"

Sitä isäkin pohti. Arvelin hänen ehdottavan kymppiluokalle menoa, mutta faija saikin uuden idean:

- Menet aikuislukioon. Voit käydä sitä vaikka neljä vuotta, pääasia, että käyt sen loppuun.

Lupasin harkita iltalukiota isän mieliksi, vaikka sisimmässäni tiesin, ettei sekään opinahjo olisi minua varten.

Juhannuksen jälkeen perhe jäi Inkooseen. Minä sain luvan palata Haukilahteen pitkällisen neuvonpidon jälkeen.

- Voit kääntyä Karlssonin Jyrkin ja Jaanan puoleen, jos tulee jotain ongelmia, isä evästi ja antoi minulle naapurissamme asuvan pariskunnan numerot. Lisäksi isä kehotti olemaan siivosti. - Ei mitään bileitä, ei myöhäisiä kaupungilla olemisia, ei kaljoittelua.

Vannoin, ettei mitään ongelmia tulisi. Emilia tulisi Ranskasta, ja päivät ja illat kuluisivat hänen kanssaan.

Tietysti viettäisin myös aikaa kavereitteni kanssa skeittaillen.

Palasin Espooseen, ja Emilia tuli päivää myöhemmin ulkomailta. Menin tapaamaan häntä heti samana iltana. Emilia vaikutti vaivautuneelta pitkän erossaolon jälkeen. Lopulta hän sanoi haluavansa lopettaa seurustelun.

Haukoin hetken henkeäni ja sain lopulta kysytyksi:

- Miksi? Onko sulla joku toinen?"

- Pitääkö aina olla joku toinen, jos tekee bänät?

Ehti kulua vain muutama päivä, kun törmäsin Emiliaan ja Joniin Isossa Omenassa. Luokkakaverini ja ex-tyttöystäväni nuolivat samaa jätskitötteröä. Selvittyäni ensi järkytyksestä kävelin kotoa löytämieni oluiden ja vajaan votkapullon kanssa Haukilahden rantaan. Siellä oli muutakin jengiä nauttimassa kesäillan lämmöstä ja kaljanjuonnista. Naukkailin omia juomiani ja hörpin toisten pulloista. Kun aurinko oli painunut mereen, kallioilla oli minun lisäksi enää muutama kuherteleva pariskunta ja pari kundia. Tunsin hämärästi toisen. Niklas eli Nikke Paasila oli ollut tuttu näky skeittirampeilla pari vuotta sitten, mutta sitten hän oli kadonnut kuvioista.

- Mitä Miro? Nikke tuli juttusille.

- Tässäpä tärkeimmät, minä sammalsin ja nostin pullon huulilleni.

Nikeltä löytyi lisää olutta. Kittasin kaljaa ja kerroin Nikelle elämästäni, joka juuri sillä hetkellä oli tosi paskamaisessa jamassa. En muistanut jälkeenpäin, mitä olin Nikelle puhunut, totta puhuen en muistanut koko tyyppiä herätessäni kankkusessa seuraavana päivänä. Olikin suuri hämmästys, kun ovikello soi, ja portailla seiso Nikke.

- Moi.

Nikke astui muina miehinä olohuoneeseen. Hänen perästään tuli tyyppi, joka sanoi nimekseen Kasimir. Nikke

tutustutti minut myös kavereihinsa Henriin ja Joonakseen. Pojat soittivat Aivokuume-nimisessä bändissä. Nikke kertoi olevansa bändin manageri.

Heti ekana iltana, kun olin kutsuttuna vieraana Kuumeen soittokämpällä Soukassa, Nikke tarjosi minulle pilveä.

- Ei kiitos. Kalja riittää mulle.

Mutta olut loppui jossain vaiheessa iltaa; sitten otinkin jo vastaan Nikeltä sätkän ja vedin elämäni ensimmäiset marisauhut.

Heinäkuuni jatkui huuruisissa merkeissä. Isä, Bettina ja siskot käväisivät välillä kotona, ja silloin pystyin olemaan skarppina, koska faija ilmoitti tulostaan aina etukäteen. Kävin myös pari kertaa mökillä. Joka kerta isä kysyi, joko olin soittanut aikuislukioon.

- En. Nehän on lomalla nyt.

- Elokuun alussa hoidat homman.

Elokuu tuli. Isä meni töihin Töölön sairaalaan ja aloitti yksityispraktiikan Sairaala Silkissä. Helsingin lisäksi Silkillä oli klinikka Tampereella ja Oulussa. Isä leikkasi asiakkaita, jotka halusivat suurentaa tai pienentää rintojaan, saada uudenlaisen nenän tai sileämmät posket. Bettina aloitti aerobiohjaajan työt espoolaisella kuntoklubilla oltuaan yli vuoden äitiyslomalla.

Suomenruotsalainen Bettina Ström oli muuttanut kotiimme vain vajaa vuosi äitini kuoleman jälkeen. Bettina suhtautui minuun ystävällisesti, mutta pidin aluksi häntä tunkeilijana. Amandan syntymän jälkeen isä ja Bettina menivät naimisiin. Sofia syntyi pari vuotta Amandan jälkeen. Pikkusiskot olivat suloisia, eikä Bettinakaan ollut mikään ilkeä äitipuoli. Mutta isän kanssa minä en tullut juttuun. Silloin harvoin kun isä oli kotona, se kuulusteli, paasasi ja kertoi, mitä minun piti tai ei pitänyt tehdä. Minulla ei ollut paljon sananvaltaa omiin asioihini, ja kapina kyti sisälläni.

Koulut alkoivat elokuun puolivälissä. Paras kaverini Nuutti aloitti lukion. Sinne menivät myös Karri ja Jamppa, skeitti- ja snoukkafrendini. Minä lorvin kotona, nukuin puolille päivin ja iltapäivällä menin yleensä tapaamaan Nikkeä, jolla tuntui olevan aina aikaa minulle. Nikke oli lopettanut lukion kesken, enkä oikein tiennyt, mitä se duunasi. Nikeñ isä omisti jonkun tietualan firman, ja Nikke kertoi tekevänsä satunnaisesti töitä firman piikkiin.

Kotona ilmapiiri kiristyi. Bettina huomautteli minulle epäsiisteydestä, ja isä moitti minua laiskaksi ja saamattomaksi. Isää ja Bettinaa huolestutti, että olin niin paljon ulkona ja palasin kotiin vasta aamuyöllä.

- Ala nyt hyvä mies ryhdistäytyä, isä toisti harva se päivä.

Isän mieliksi hain Eiran aikuislukioon, ja koululta tuli ilmoitus, että opiskelu alkaisi syyskuun alussa.

- Hienoa, siitä se lähtee, isä kannusti.

Olin jo alistumassa siihen, että aloittaisin puuduttavan opiskelun helsinkiläisessä aikuislukiossa, kun kohtalo puuttui peliin karmealla tavalla. Eräänä elokuun lopun aamuna vapaapäiväänsä viettävä Bettina oli lajittelemassa pyykkiä koneeseen, kun housujeni taskusta putosi pieni folionyssykkä.

- Miro, mikä tämä on? Bettina kysyi, kun olin juomassa aamukahviani.

Sieppasin käärön Bettinalta ja mutisin hätäselityksenä, että foliossa oli nuuskaa.

- Vai nuuskaa... Bettinan lemmikinsinisistä silmistä heijastui epäluulo.

Illalla, kun olin Niken ja kumppaneiden luona, isä ja Bettina tekivät ratsian huoneeseeni. Kun palasin kotiin aamuyöllä, isä oli minua vastassa. Hän retuutti minut niskasta olohuoneeseen ja alkoi karjua:

- Onko sinusta tullut narkkari!

Huoneestani oli löytynyt lisää raskauttavia todistuskappaleita, kuten hasispiippu ja vähän marihuanaa.

Ensi raivon mentyä isä alkoi kysellä, keneltä olin saanut kamaa. Pienen empimisen jälkeen kerroin Nikestä.

- Seurustelu sen pilviveikon kanssa loppui nyt.

Isä meni nukkumaan, mutta minä valvoin aamuun saakka. Mielessäni pyörivät koulu, koti ja kaverit. Olin ottanut etäisyyttä vanhoihin kavereihini ja seurustelin nykyään vain Niken ja sen jengin kanssa. Nikke käytti huumeita, ja varmaan myös välitti niitä. Minä ainakin olin ostanut siltä kamaa.

Jatkoin päihkäilyäni vielä seuraavan päivän ja yön. Nikestä on päästävä eroon, päätin lopulta. Niken tultua elämäni kaikki oli alkanut mennä päin mäntyä. Jos jatkaisin hengailua kundin ja sen kavereiden kanssa, olisin vaarassa joutua itsekin väärille raiteille.

Espooseen jäämällä pesäeromme ei kuitenkaan onnistuisi. Olisi lähdettävä muualle, tarpeeksi kauas.

Menin nettiin ja aloin hakea kouluja, joihin pääsisi vielä opiskelemaan. Kaikki ravintola- ja keittiöalan koulut tuntuivat olevan täynnä, mutta tietyille oppialoille löytyi paikkoja. Etelä-Savon ammattiopistossa olisi ollut puutarha- alan aloituspaikkoja ja Kiteellä olisi voinut alkaa opiskella maataloutta. Outokummussa olisin päässyt koneistajan oppiin.

Ei mitään minulle. Olin jo luovuttamassa, kun sattumalta osuin Kontion ammattiopiston sivuille. **Oletko ilman koulutuspaikkaa? Kontion metsäkoulussa on vielä muutama metsäalan perustutkinnon aloituspaikka...**

Lähetin siltä istumalta sähköpostia koulun opinto- ohjaajalle Riikka Mäntylälle. Vastaus tuli samana päivänä. "Metsäkoulusta löytyy vielä vapaita opiskelupaikkoja. Jos ala kiinnostaa, olet lämpimästi tervetullut opiskelemaan meille!"

Kännykän herätyskello piipitti itsepintaisesti. Haparoin puhelimen käteeni ja vaiensin äänen, mutta en jaksanut katsoa, mitä kello oli. En ollut tottunut nousemaan sängystä ennen puoltapäivää, joten miksi tekisin sen nyt? Vajosin uneen, mutta piippaus alkoi pian uudestaan. Olin hamuamassa kännykkää käteeni, kun tajusin, etten ollut huoneessa yksin.

- Huomenta.

Säleverhot aukaistiin, ja kirkas aamuaurinko osui suoraan kasvoihini. Katsoin häikäistyneenä isokokoista hahmoa.

- Taiat olla sikeäunista sorttia, kundi puhui.

- Tota... joo... Heitin peitteen pois päältäni ja laskin jalat kylmälle lattialle. Huonekaveri oli istunut omalle sängylleen. XXL-kokoinen tyyppi oli pukeutunut pusakkaan ja verryttelyhousuihin, jalassa oli kumisaappaat.

Lippalakissa luki Ponsse.

- Sä olet varmaankin Antti-Jussi.

Poika murahti, ja minä jatkoin:

- Mä olen Miro. Tulin eilen, mitä kello on?

- Kohta yhdeksän.

Antti-Jussin katse hipaisi illalla hyllyyn laittamiani tavaroita: cd-levyjä ja dvd-elokuvia. Olin ottanut esille myös läppärini ja testannut, toimiko langaton nettiyhteys asuntolassa, kuten minulle oli etukäteen luvattu. Ilokseni wlan oli pelannut, olin käväissyt Facebookissa, mutta en ollut kommentoinut ketään saati päivittänyt omaa statustani.

Antti-Jussi vilkaisi sanaa sanomatta seinää vasten olevaa lumilautaani. Samassa hän nousi.

- Miepä tästä lähenkin.

Antti-Jussi kääntyi vielä sanomaan ovelta:

- Ruokalassa saa aamupalaa.

Painuin suihkuun ja puin päälleni. Pihalta kuului ääniä, samoin talon sisältä. Oppilaat olivat palailemassa viikonlopun vietosta. Antti-Jussi ja muut ekaluokkalaiset olivat olleet koulussa jo parisen viikkoa, mutta minulle kaikki oli uutta ja outoa.

Oveen koputettiin. Virpi pisti päänsä ovenraosta.

- Huomenta, Miro. Olethan sie jo hereillä. Sinun pitäisi mennä nyt Mäntylän Riikan luokse. Hänen huoneensa on tuossa päärakennuksessa. Kysy toimiston Elliltä, jos et löydä. - Okei.

Solmin kengännauhat ja otin kännykän. Viestejä oli tullut; Nikke ja Nuutti olivat myös soitelleet. Nyt ei ollut aikaa vastailla. Nuutti tiesi minun lähteneen kaupungista, mutta hänellekään en ollut kertonut lopullista päämäärääni. Äkillinen ikävän tunne käväisi mielessäni, kun ajattelin Nuuttia, jonka olin tuntenut seitsenvuotiaasta saakka. Siellä Nuutti nyt istui Haukilahden lukiossa.

Menin ulko-ovesta ja lähdin laskeutumaan rinnettä. Edellä laahusti nuoria kundeja. Joukossa oli yksi tyttökin. Tyttö metsäkoulussa? No, kaipa se oli mahdollista. Päärakennukseen johti kivetty, pensasistutuksin rajattu tie. Parkkipaikalle oli pysäköity mopoja ja kevyemoottoripyöriä. Autojakin oli useita. Hirsistä veistetyssä tupakkakatoksessa seisoskeli muutamia opiskelijoita. Havaitsin joukossa Pekan ja Markon ja heilautin heille kättäni. Porukan katseet tuntuivat niskassani, kun astuin pääovesta sisään. Ruokalan pöydissä istui nuoria ja muutamia vanhempiaakin miehiä. Otin yhden jugurtin ja aloin lastata lautaselle sämpylöitä ja juustoviipaleita. Missä olivat murot? Vilkuilin ympärilläni, kun edellä menevä haalariasuinen tyyppi virkkoi:

- Puuroa saa tuolta kassalta.
- Mä haluaisin kylläkin muroja.
- Muroilla ei metsien mies pärjää, kaveri murahti ja käveli tiskille. Hän mätti lautasen täyteen puuroa.

Kassanainen ojensi tyypille lisäksi rasian, jonka sisällä oli eväsleipiä.

Kaadoin mehua lasiin ja kysyin naiselta aamiaisen hintaa.

- Oletko oppilas vai vierailija?
- Tota... oppilas, aloitan tänään.
- Sitten ei maksa mitään.

Kannoin tarjottimen tyhjään pöytään ja aloin syödä. Ruokalan seinällä kello näytti varttia yli yhdeksää.

Takaseinää koristi taulu, jossa oli miehiä, tukkeja ja kohiseva koski. Ruokalan ikkunasta näkyi metsää, jossain puiden välissä kimmelsi vesi. Oliko se Kontiojärvi?

Ajatukseni karkasivat mummolassa viettämiini lapsuuden kesälomiin. Isän lapsuudenkoti Hiekkaniemi sijaitsi kirkasvetisen Kontiojärven rannalla. Mummo oli seissyt laiturilla vahtimassa, kun olin opetellut sukeltamaan. "Varo äkkisyvää!" mummo varoitti, kun olin uinut kauemmaksi rannasta.

- Mitä etelän mies?

Marko vetäisi tuolin pöydän alta ja istahti kahvikuppeineen vastapäätä.

- Ei valittamista.
- Nukuttiko hyvin?
- Joo.
- Sie asut kuulemma Antti-Jussin kanssa.
- Joo, tavattiinkin tuossa pikaisesti.

Kysyin Markolta, kenen kanssa se jakoi huoneensa.

- Topin, se tuli samalla kyydillä eilen.

Topia ei näkynyt ruokalassa. Marko jatkoi:

- Aluksi minut laitettiin Iljan kanssa, mutta mie kävin sanomassa Virpille, että miehän en ryssän kanssa rupea. Ja niin mie pääsin Topin kaveriksi. Nynnyhän sekin on, mutta puhuu sentään suomea.

- Eikö Ilja sitten puhu?

- Kyllä se meiän kanssa, mutta kännykkäänsä se polottaa venäjää, ja sitten sillä on ärsyttävä tapa laulaa ryssien lauluja.

Edessäni istui pesunkestävä rasisti. Minun sietäisi olla varovainen, etten joutuisi itsekin Markon tulilinjalle.

- Kumpaan ryhmään sie jouduit? Marko kysäisi sitten. Minulla hakkasi tyhjää. Marko täsmensi:

- Meiät on jaettu kahteen ryhmään: A:han ja B:hen. Mie kuulun A-ryhmään, meitä on kaikkiaan yksitoista.

En tiennyt ryhmääni, mutta kaipa se pian selviäisi. Marko nousi tuolilta ja läiskäisi minua olalle.

- Pärjäile. Mie käväisen vielä tupakalla ennen kuin lähetään metsään.

- Mun pitäisi löytää Riikka Mäntylä.

- Riikka? Tule, mie näytän sen huoneen.

Vein tarjottimen keräilykärriyn ja seurasin Markoa. Kävelimme toimiston ohi käytävään, jonka varrelle jäi luokkahuoneita. Marko selitti:

- Pölikoulussa on se hyvä puoli, ettei tarvitse istua paljon sisällä. Vaikka onhan meillä tietysti joitain teorialunteja, äidinkieltä, matikkaa ja semmoista. Mutta enimmäkseen ollaan ulkosalla.

Marko oli kaikesta päätellen löytänyt itselleen oikean opinahjon. Minä tiesin, että todennäköisesti keskeyttäisin opinnot, mutta tässä ei nyt ollutkaan kyse opiskelusta vaan siitä, että halusin näyttää isälle pärjääväni yksin.

- Tässä on Riikan huone.

Marko lähti, ja minä painoin nappulaa. Vihreä valo kutsui sisään. Pöydän takana istui arviolta kolmikymppinen, lyhythiuksinen ja pyöreäposkinen nainen.

- Moi.

- Huomenta, Riikka Mäntylä katsoi minua hymyillen. - Oletko sinä Miro Hillavaara?

- Olen.